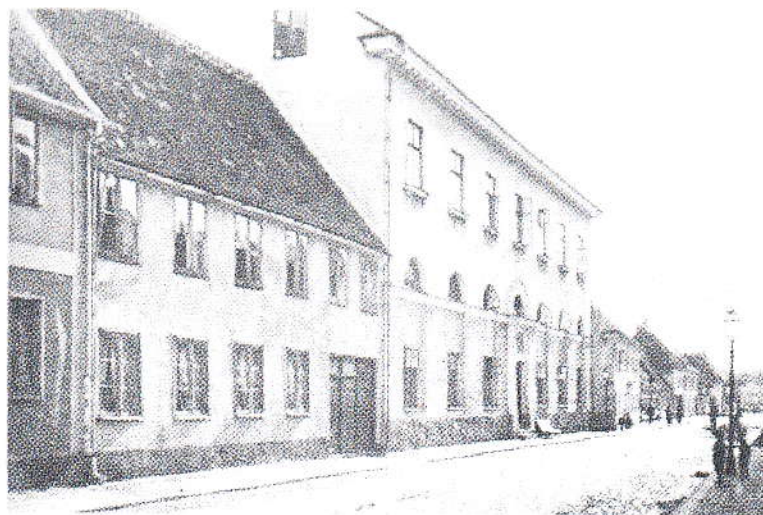

Nils Ahlins gata 19
271 39 YSTAD
0411-190 14
militarmuseet@ystad.nu
www.ystad.nu/militarmuseet

Militärmuseets Skrifter.

Kasernen på Östergatan.

Skrift nr: 16.

Sammanställt av Jan-Olof Fridenman

Husarkasernen vid St Östergatan 34.

Ystads Garnison, kort historisk bakgrund.

Till Ystad var två skvadroner förlagda av Mörnerska husarregementet och en del av regementets stab. Regementets namn ändrades flera gånger. Således hette det Hornska husarregementet åren 1797-1801, återfick Mörnerska husarregementet, som det bar åren 1801-1816, kallades Cederströmska husarregementet 1816-1822, Kronprinsens husarregemente 1822-59, Kungens värvade husarregemente till 1860 och därpå Husarregementet Konung Carl XV. De två skvadronerna, av vilka den ena kallades Livskvadronen och den andra benämndes efter innehavarens namn, omfattade vardera 50 ryttare förutom befälet. Vid regementet var även husarernas familjer mantalskrivna, t ex för år 1801 58 hustrur jämte en del barn, så att hela antalet personer nämnda år uppgick till 294. Då stans övriga invånare utgjorde 2322, var garnisonsinslaget ganska betydande. Garnisonen var en tung börda för staden.

Stallfrågan var ytterst besvärlig. Livskvadronen hade sina hästar i Östra stadsgården, nr 20 vid St Östergatan, medan den andra skvadronen hade sina hästar på rådman B. Gråbergs bakgård, på andra sidan Krypgränd, på nr 37. År 1795 erhöll denna skvadron även stallar och magasin på Norra stadsgården.

Efter hand ansågs det fördelaktigare att få garnisonen förlagt till en kasern. Militären var ivriga att driva fram ett kasernbygge.

Till en början tänkte stadens myndigheter låta uppföra en tvåvåningsbyggnad, där nedre våningen skulle utgöra tulllokaler och den övre kasern, men man kom snart fram till att bygga en särskild kasern på Östra stadsgårdens tomt, utvidgad med granntomten, nr 21, och denna inköptes av änkefru M Ch Hedenskog.

Ritningar och kostnadsförslag utarbetades av "capitaine Mechanicus" Hult. Förslaget godkändes på allmänna rådstugan 9 augusti 1811, beslut fattades om att snarast möjligt påbörja bygget. Kasernen var fullt färdig i november 1813. Ridhus och stallar vid Krypgränd uppfördes på 1840-talet.

Källa; Ystads Historia, del II.

Den gamla husar/dragonkasernen.

Det höga huset är byggt på den gamla kasernens tomt. Det låga huset närmast har fått sin fina korsvirkesfasad åter vid någon senare reovering.

Det grå huset närmast är Lindhoffska gården.

Bilder från innergården.

Främlingar från dragornens gamla kasern vid Stora Östergatan i kvarteret Carl. Fotat taget 1902

Lindhoffska gården,
Stora Östergatan 36-38,
Besökaregränd, kv Carl.

Närmast öster om Kasernens tomt ligger den stora Lindhoffska gården. Den omfattar vid Stora Östergatan två bostads- och affärshus, varav det med synligt korsvirke är uppfört 1798 och det andra 1794.

Vid Besökaregränd ligger ett tvåvåningshus uppfört på tidiga 1800-talet samt två korsvirkeslängor

med gårdsport från 1793. Den vackra kullerstensbelagda gårdsplanen domineras av ett stort magasin, "Vita Havet", från omkring 1800, numera ombyggt till bostäder. Söderut sträcker sig tomten med ett 1985 uppfört bostadsområde ner till Nattmans torg och fastigheten omfattar drygt östra halvan av kvarteret Carl.

Gårdens prägel av 1700-tal är mycket värdefull för kvarteret och inte minst för miljön kring Besökaregränd och Per Hälsas gård.

Källa; Ystads Fornminnesförening; Handbok över Gamla Ystad.

Gatorna omkring kvarteret Carl, dvs där Kasernen låg.

Stora Östergatan.

Stadens tillfartsgata österifrån, anges i skrift 1574 som Östergaden. Kartnamnet på 1650-talet var Östergata och från 1753 heter den Stora Öster Gatan. Som s k väderstrecksgata har den tillkommit och namnsatts mycket tidigt. Byggnadsrester från omkring år 1300 under Pilgrändsgården, Birgittahuset från omkring 1500 och rester från den 1452 nämnda S:t Nicolaikyrkan norr om gatans östligaste del vittnar även om gatans ålder.

Stora Östergatan är Ystads största affärgata. Dess västra del blev gågata 1982.

Stallgatan.

Stallgatan har fått sitt namn så sent som 1900. Namnet erinrar om det stall och den kasernbyggnad, som 1812 uppfördes i hörnet av Stallgatans östra del och Stora Östergatan. Byggnaderna var avsedda för Mörners båda husarskvadroner, tidigare inhysta i olika delar av staden. Från 1753 är gatan nämnd som Krypgränd och dessförinnan är följande namn från den danska tiden kända: Laureds Kaasebjerges strede 1658, Kaasebierestredit 1640, Siffuert Kofoeds straede 1638 och Bertil Kudsthis straede 1647. Namnet Krypgränd kan ej med säkerhet härledas.

Den allmänna innebörden visa på en krokig, svårframkomlig, smal gränd, belägen "litet i skymundan". Gränden bör ha "anor" åtminstone från 1400-talet.

Besökaregränd.

Besökaregränd är man-given på stadskartan sedan 1753. Grändens namn kommer från "besökarna", dvs tullvaktmästarna, som höll till i östra tullhuset strax intill den östra stadsporten, Österport.

Gränden, som är minst 400 år gammal, är i dag med sina korsvirkesfasader en av Ystads mest fascinerande.

Källa; Ystads Fornminnes-förening; Handbok över Gamla Ystad.

